CZU: 378.015.3:303.433.2 **DOI:** https://doi.org/10.5281/zenodo.7360921

EXPERIENȚE DE VALORIFICARE A ÎNVĂȚĂRII TRANSFORMATIVE ÎN ȘCOALA SUPERIOARĂ MODERNĂ

Gabriela REPEȘCO
Republica Moldova

În articolul este tratată o problemă de actualitate axată pe identificarea experiențelor de valorificare a învățării transformative în procesul didactic din școala superioară. Se propun rezultatele științifice ale chestionării cadrelor didactice universitare prin aplicarea unui chestionar (elaborat și validat recent de către autor) în scopul determinării frecvenței implicării/ propulsării educabililor în situații de învățare transformativă.

***Cuvinte-cheie**: învățare, învățare transformativă, evaluare, chestionare, independență, experiențe, formabil.*

EXPERIENCES OF VALIDATING TRANSFORMATIVE LEARNING IN THE MODERN HIGH SCHOOL

The article deals with a topical issue focused on the identification of transformative learning valorization experiences in the didactic process in the higher school. We propose the scientific results of the survey of university teaching staff by applying a questionnaire (recently developed and validated by the author) in order to determine the frequency of involvement/ propulsion of learners in transformative learning situations.

***Keywords**: learning, transformative learning, assessment, quizzes, independence, formable, experiences.*

Actualmente, în contextul noilor transformări produse la nivel global, cu o viteză, pe alocuri, alarmantă ce afectează, în mod special, domeniul educațional, este tot mai solicitată schimbarea modului de viață și a mentalității, a tipului predominant de gândire. În condițiile actuale, sunt tot mai apreciate persoanele care au curaj de a contrazice ideile celor din jur în lipsa argumentelor valide, care manifestă forță de a lupta pentru ideile și proiectele înaintate, care manifestă flexibilitate în principiile și convingerile după care își trăiesc viața. Astfel, cadrele didactice sunt puse în situația de a identifica metode, strategii, mecanisme și experiențe eficiente care au drept scop adaptarea procesului de predare - învățare - evaluare atât la solicitările actualelor documente de politici educaționale, cât și la solicitările pieței muncii.

În urma studiului literaturii de specialitate, identificăm tot mai multe argumente cu privire la impactul pozitiv al învățării transformative promovate de cercetătorul J.Mezirow [1, 2] asupra schimbării modului de viață, a

convingerilor, a mentalității, a tipului predominant de gândire. Potrivit aceluiași autor, învățarea transformativă derivă din paradigma constructivistă și presupune apelarea la o interpretare anterioară cu scopul de a formula o interpretare nouă și revizuită a valorii unei experiențe proprii ce ar stimula și orienta potențiale acțiuni în viitor. În această ordine de idei, J.Mezirow susține că acest tip de învățare include trecerea formabililor prin diferite faze ale învățării la o treaptă mai superioară care presupune: dezvoltarea, schimbarea, transformarea și evoluția personalității implicate în contexte de învățare transformativă.

Potrivit cercetătorului român L.Șoitu [3], învățarea transformativă reprezintă un construct social al realității, care solicită mai multe niveluri de reflecție și oferă o explicație privind modul în care formabilul procesează informația, pornind de la datele din experiența sa personală și socioculturală. Fenomenul de transformare este un subiect de interes pentru: științele educației, psihologia transpersonală, religie și culturi diferite, însă teoria învățării transformative prezintă un punct central, de câteva decade, în educația formabililor și a adulților.

J.Mezirow propune 10 faze explicate detaliat, validate și argumentate prin intermediul cărora putem obține performanțe în această direcție. Astfel, ne-am propus să determinăm gradul de implicare a educabililor din mediul academic în situații de învățare transformativă și să constatăm dacă sunt valorificate la maximum resursele și potențialul acestui tip de învățare.

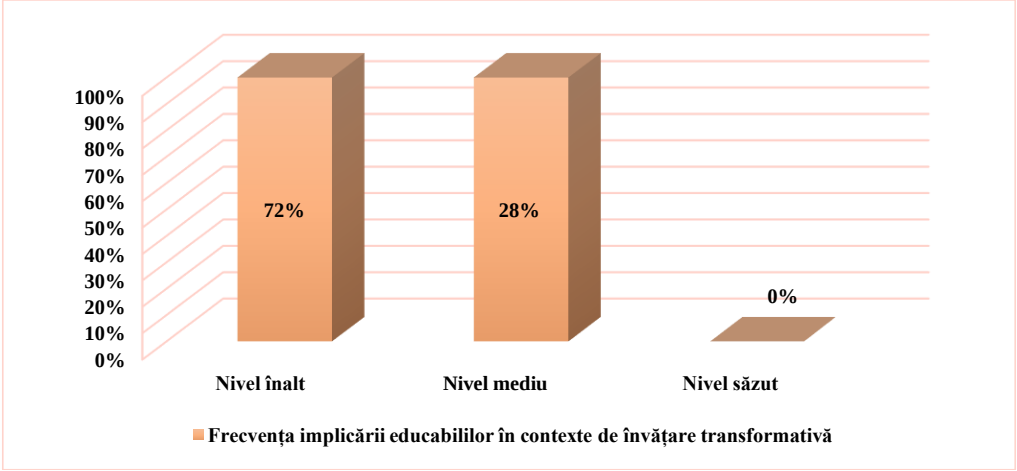

Figura 1. Rezultatele privind frecvența implicării educabililor în contexte de învățare transformativă

În vederea diagnosticării experiențelor cadrelor didactice de valorificare a învățării transformative în școala superioară modernă, ne-am propus să realizăm chestionarea acestora prin intermediul unui instrument (elaborat și

validat recent de către autor). Chestionarul conține 20 de itemi și are ca scop determinarea frecvenței implicării educabililor în contexte de învățare transformativă. Analiza răspunsurilor chestionarului propus cadrelor didactice universitare sunt ilustrate în Figura 1.

În Figura 1 sunt prezentate rezultatele preliminare cu referire la distribuția datelor privind frecvența implicării educabililor în contexte de învățare transformativă în urma prelucrării statistice a datelor obținute prin chestionarea a 25 de cadre didactice universitare. Conform rezultatelor preliminare obținute, 18 cadre didactice indică un nivel înalt de implicare a educabililor în contexte de învățare transformativă, ceea ce constituie 72% din întreg eșantionul supus cercetării. Un număr mult mai scăzut – 7 cadre didactice – indică un nivel mediu, ceea ce constituie 28%. Ne bucură faptul că, la moment, s-au plasat la nivel scăzut 0% din cadrele didactice chestionate.

La elaborarea itemilor chestionarului s-a ținut cont de conținutul a patru indicatori de bază: 1. Organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă; 2. Învățarea transformativă – context facil de exercitare a gândirii independente; 3. Experiențe de valorificare a învățării transformative; 4. Efectele învățării transformative. În această ordine de idei, în Figura 2 ilustrăm rezultatele preliminare privind frecvența implicării educabililor în contexte de învățare transformativă repartizate pe criterii și determinate în urma prelucrării statistice a datelor.

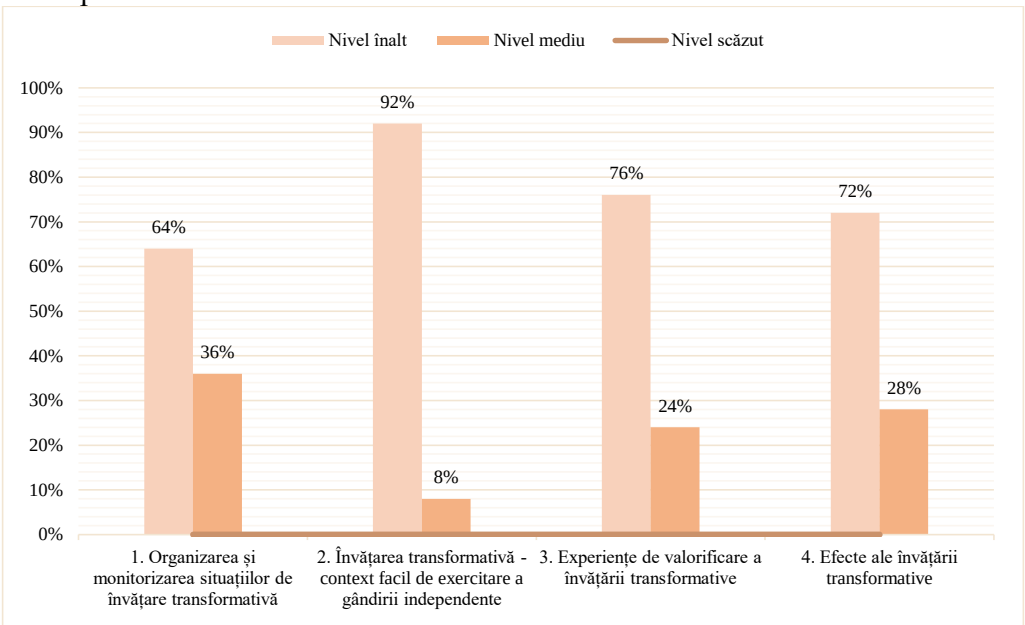

Figura 2. Rezultatele privind frecvența implicării educabililor în contexte de învățare transformativă repartizate pe indicatori

Astfel, putem observa că 64% dintre cadrele didactice chestionate indică un nivel înalt de monitorizare a situațiilor de învățare transformativă în procesul de predare – învățare.

Cadrul didactic care se plasează la nivel înalt indică prezența unui formator care pune accent pe organizarea și monitorizarea situațiilor de învățare transformativă. Apreciază pozitiv impactul tipului de învățare transformativă, de aceea încearcă să implice formabilii în diverse contexte și situații care impun schimbarea viziunilor proprii și a modului de percepere a lucrurilor. În cadrul orelor reușește să valorifice atât strategii cognitive, cât și strategii metacognitive cu scopul de a stimula semnificația transformarea și de a îmbunătăți performanțele în activitatea de învățare a formabililor.

Rezultatele obținute plasează la nivel mediu 36% dintre profesori. Formatorii plasați la acest nivel încearcă uneori să organizeze și să monitorizeze situații de învățare transformativă împreună cu formabilii și deseori le reușește acest lucru. În cadrul orelor își propun să valorifice atât strategii cognitive, cât și strategii metacognitive cu scopul de a stimula parțial transformarea și de a îmbunătăți performanțele în activitatea de învățare a formabililor; deși întâmpină unele dificultăți, deseori le reușește acest lucru.

Un nivel scăzut de monitorizare a situațiilor de învățare transformativă în procesul de predare–învățare nu s-a atestat. Acest lucru denotă că 0% din cadrele didactice chestionate sunt orientate spre organizarea și ghidarea situațiilor de învățare la nivel superficial și mai puțin le reușește să creeze contexte de învățare transformativă.

Dacă e să analizăm rezultatele înregistrate la criteriul nr.2 al acestui chestionar, putem constata că majoritatea cadrelor didactice, mai exact 92%, consideră învățarea transformativă ca fiind context facil de exercitare a gândirii independente. Aceste cadre didactice apreciază la nivel înalt tipul de învățare transformativă – drept resursă valorică pentru exercitarea gândirii independente. Consideră că este nevoie de a încuraja manifestarea gândirii independente la formabili. Or, atunci când acționează din perspectivă transformativă, subiecții iau decizii inițiale care deseori necesită o reevaluare, întrucât după o perioadă pot apărea alte conjuncturi care combat convingerile anterior formate.

Identificăm un rezultat mai mic la nivel mediu, mai exact 8% dintre cadrele didactice supuse chestionării consideră învățarea transformativă ca fiind context cu potențialități medii de exercitare a gândirii independente. În această categorie se includ pedagogii care tind uneori să accentueze în cadrul orelor potențialul tipului de învățare transformativă asupra gândirii independente a formabililor. Sunt în mare parte de acord cu faptul că există o legătură de reciprocitate între învățarea transformativă și gândirea independentă a

formabililor, iar anume acest tip de învățare susține și facilitează dezvoltarea gândirii independente. La acest criteriu nu s-au înregistrat rezultate la nivel scăzut. Este de remarcat că 0% din profesorii chestionați sunt relativ informați despre valoarea învățării transformative şi influenţa ei asupra gândirii independente.

În cazul criteriului nr.3 constatăm că 76% dintre cadrele didactice chestionate creează experiențe de valorificare a învățării transformative pentru formabilii din mediul academic. Acest rezultat indică un nivel înalt de creare a condițiilor și contextelor de valorificare a acestui tip de învățare. În această categorie se includ formatorii moderni care stimulează gândirea independentă prin crearea diferitor experiențe de valorificare a tipului de învățare transformativă. Reușesc cu ușurință să creeze condiții eficiente pentru învățarea și implicarea activă a educabililor în procesul de parcurgere a fazelor învățării transformative.

Un nivel mediu la acest criteriu au înregistrat 24% dintre formabili. În această categorie sunt incluse cadrele didactice care încearcă în unele cazuri să integreze experiențele de valorificare a învățării transformative la educabili prin varii modalități. Sunt profesori axați în general pe formarea experiențelor noi și cât mai variate. În cadrul activității de predare–învățare încearcă uneori să apeleze la fazele învățării transformative, astfel încât să valorifice pe cât mai mult posibil tipul dat de învățare.

La nivel scăzut nu au fost identificate rezultate nici la acest criteriu. Este de apreciat că majoritatea cadrelor didactice universitare chestionate cunosc despre rolul și valoarea învățării transformative și încercă să valorifice învățarea transformativă în varii contexte.

Ultimul criteriu se bazează pe aprecierea prezenței efectelor învățării transformative. În acest caz, s-a înregistrat un rezultat de 72% cadre didactice la nivel înalt. La acest nivel se includ cadrele didactice care conștientizează valoarea indispensabilă a învățării transformative în obținerea performanțelor profesionale de către formabili și asigurarea progresului personal al acestora. Aceștia pun accentul pe efectele învățării transformative, dar și pe obținerea unei reușite academice înalte de către formabili în procesul instructiv - educativ. Sunt cei care cultivă și promovează la formabilii independența gândirii, autonomia în decizii și acțiuni, spiritul critic, creativitatea, inovația.

În cazul nivelului mediu s-a înregistrat un rezultat de 28% dintre cadrele didactice. Cei care obțin acest rezultat sunt considerați de obicei formatori focusați pe cucerirea rezultatelor și care apreciază nu doar produsul activității formabililor, dar și calea de obținere a acestuia. În activitatea didactică încearcă să se concentreze în mare parte asupra obținerii efectelor în activitatea de învățare, inclusiv în procesul de învățare transformativă. În cazul acestui criteriu până la etapa actuală nu au fost înregistrate rezultate la nivel scăzut.

Analiza rezultatelor științifice preliminare obținute denotă următoarele: cadrele didactice universitare moderne se implică în procesul de continuă transformare și progres, conștientizează valoarea și esența învățării transformative, sunt flexibile la schimbări și se consideră responsabili centrali ai activității de predare. Evident, fiecare cadru didactic tinde să atingă în procesul de predare descriptorii de performanță incluși în standardele de calitate și să creeze contexte de valorificare a învățării transformative, astfel încât să-și realizeze scopul și finalitățile propuse.

În această ordine de idei, atunci când ne referim la punerea în practică a resurselor învățării transformative, principalii promotori care orientează procesul de transformare și îi ajută pe educabili să înțeleagă idei și concepte noi, creează condiții și experiențe în această direcție sunt cadrele didactice. Astfel, acestea au misiunea de a valorifica la maximum potențialul și resursele pe care le prezintă tipul dat de învățare prin următoarele acțiuni: să ofere formabililor șansa de a învăța să traseze noi perspective, chiar și prin intermediul unei dileme dezorientatoare; să-i ajute şă identifice și să pună la îndoială presupunerile; să creeze oportunități pentru formularea unui discurs critic; să-i propulseze în contexte concrete de învățare transformativă.

Referinţe:

1. MEZIROW, J. *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress.* San Francisco: Jossey-Bass, 2000. 371 p. ISBN-0-7879-4845-4.
2. MEZIROW, J. Transformative learning theory. In: *J.Mezirow & E.W. Taylor (Eds.). Transformative learning in practice.* San Francisco: Jossey Bass, 2009, p.18-32.
3. ȘOITU, L., PAVEL, L.C. Factori care susţin învăţarea transformativă intergeneraţională la părinţi. În: *Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe ale Educației*, 2016, nr.9 (99), p.22-27. ISSN 1857-2103.

Date despre autor:
Gabriela REPEȘCO, doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău, Republica Moldova
E-mail: gabrielarepesco@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9661-6886